

zření. S novým tvrzením stížnosti ohledně okolností, jež by dle názoru stěžovatelova byla s to, přesvědčením soudu otřásti, a s navrženými důkazy sluší ji poukázati na pořad obnovy trestního řízení, ježto soud zrušovací může zkoumati správnost rozsudku jen na podkladě toho, co při hlavním přelíčení nalézacímu soudu bylo k použití. Ostatek jest však zmateční stížnost bezdůvodna. Z téhož zmatečního důvodu napadá totiž výrok o vině poukazem na druhý odstavec § 1 zákona ze dne 10. prosince 1918, čís. 63 sb. z. a n., platného v době činu, z něhož dovozuje, že stěžovateli skutečně nárok na poukázanou podporu v nezaměstnanosti příslušel, takže o nějakém úmyslu poškozovacím a tudíž o podvodu nemůže prý vůbec býti řeči. Uvedené místo zákona vylučuje totiž z podpory osoby, které z vlastních prostředků mají zabezpečenu výživu po dobu působnosti tohoto zákona; jmění obžalovaného 9556 K 88 h však vzhledem ku poměrům drahotním prý zřejmě nedostačovalo, aby mu zabezpečilo výživu po dobu působnosti zákona stále prodlužované. Neboť, nehledě k tomu, že uvedený peníz jest tak vysoký, že zabezpečoval výživu obžalovaného na značnou dobu, nevyplývalo by z okolností, že obžalovaný z podpory nebyl vyloučen, ještě, že mu též příslušel nárok na podporu, ježto o nároku jeho rozhoduje teprve demobilizační výbor na základě dokladů žadatelem předložených (III. odstavec zákona). K tomu však přistupuje, že v zákoně čís. 63 sb. z. a n. z roku 1918 a v dalších zákonech, jeho platnost prodlužujících (sb. z. a n. čís. 63, 127, 157 z 1919) platnost dotyčných zákonů obmezena byla na dobu zcela krátkou, v posléz uvedených na dobu kratší jednoho měsíce. Teprvé zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 195 sb. z. a n., za jehož platnosti stěžovatel čin spáchal, prodloužena byla působnost zákona o podpoře nezaměstnaných na neurčito. Byť i odstavec druhý § 1 zákona čís. 63 z roku 1918 v ustanovení, jehož se stížnost dovolává, nebyl výslovně změněn, jest přece na snadě, že se ustanovení to, jakmile platnost zákona prodloužena na neurčito, stalo samo sebou vratkým. Neboť nelze vůbec posouditi, zda má někdo zabezpečenu výživu z vlastních prostředků po dobu působnosti zákona, když délka této doby není vůbec známa. Jestliže tedy rozsudek za těchto okolností zjistil, že obžalovaný úmyslným zamlčením svého jmění podporu, která mu vůbec, aneb alespoň ještě na dlouhou dobu nepříslušela, listivě vylákal, nelze jeho odsouzení pro zločin podvodu uznati právně pochybeným.

Čís. 995.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Předražování, pletichy a řetězový obchod, spáchané nákupem a prodejem švestek k výrobě slivovice a obchodováním ji.

Komisionář ústředny nebyl oprávněn provozovati obchody na vlastní účet.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1922, Kr II 686/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Uherském Hradišti ze dne 8. listopadu 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečiny § 23 čís. 4 a § 20 čís. 1 i 2 b) cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Napadený rozsudek zjišťuje o obžalovaném, že na podzim roku 1918 uzavřel se Zikmundem J-em, majitelem pálenice ve V. smlouvu, že mu dodá švestky, jež vypálí na společný účet na slivovici, a že dodal J-ovi 100 q švestek od Antonína U-a, 100 q od Vincence Š-a a 16 q od různých lidí. Švestky nakupoval obžalovaný dle rozsudkového zjištění za maximální cenu 60 K za 1 q; J-ovi počítal švestky od U-a po 130 K; od Š-a po 180 K, švestky nakoupené od jiných lidí, pak po 150 K za 1 q. Š-ovi, jemuž zaplatil za dovoz další 2000 K, zaplatil za švestky později jako za kvas 8000 K a na dovozném 2000 K. Výrobní cena jednoho litru slivovice činila 20 K, a rozsudek dospívá k závěru, že se na tento peníz zvýšila tím, že obžalovaný počítal J-ovi švestky po 130, 180 a 150 K; kdyby je byl počítal za maximální cenu 60 K, za niž je sám nakupoval, byla by výrobní cena 1 l slivovice činila jen 11 K. Slivovice, které se napálilo celkem asi 20 hl, připadla z polovice, tedy v množství 10 hl, obžalovanému, který ji prodal J-ovi za 30.000 K. Takto zjištěné jednání obžalovaného podřadil nalézací soud skutkovým podstatám přečinů: a) pletich vzhledem k tomu, že platil Š-ovi švestky jako trnky a pak jako kvas, shledav, že jednání obžalovaného bylo způsobilé, zvyšovati ceny, b) řetězového obchodu, pokud, nemaje úředního povolení k obchodu slivovicí, prodal Zikmundu J-ovi slivovici za 30.000 K, tudíž, jak se praví v rozsudku »za zvyšování cen«, c) předražování, jelikož jednak švestky, koupené od U-a a od oněch jiných, v rozsudku nejmenovaných lidí po 60 K za 1 q, prodal J-ovi po 130 a 150 K, jednak žádal na jednom litru slivovice výdělek 10 K, čímž dosáhl zisku zřejmě přemrštěného, přesahujícího vysoko 2000 K. Zmateční stížnost vychází ve svých vývodech opětne a důsledně z předpokladu, že obžalovaný způsobem, zjištěným v rozsudku, jednal jako komisionář ústředny »F.«, a poukazuje k tomu, že i rozsudek zjišťuje, že obžalovaný byl komisionářem této ústředny. Tento předpoklad zmateční stížnosti je nesprávný. V rozhodovacích důvodech rozsudku je sice obžalovaný označen jako komisionář ústředny »F.«, naproti tomu v záhlaví rozsudkového výroku uveden je dle povolání jako nadučitel a ani ve výroku tom, ani v rozhodovacích důvodech se nepraví, že obžalovaný ona jednání, zjištěná rozsudkem, předsevzal ve své funkci jako komisionář jmenované ústředny, naopak rozsudek svým zněním nepřipouští pochybností v tom směru, že dle přesvědčení nalézacího soudu obžalovaný onu smlouvu s J-em uzavřel, švestky, jím byt jako komisionářem ústředny nakoupené, J-ovi k pálení slivovice dodal a jemu konečně slivovici, naň připadlou, prodal nikoli jakožto komisionář ústředny, nýbrž jako osoba soukromá a že jemu osobně zejména měl také připadnouti zisk, jehož dle rozsudkového zjištění dosáhl svým jednáním. K tomuto závěru opravňovalo nalézací soud, nehledě k jiným výsledkům hlavního přelíčení, jmenovitě i vlastní zodpovídání se obžalovaného, jehož se v úvodě, byt všeobecně, dovolávají rozsudkové důvody, dle něhož se obžalovaný rozhodl, že bude slivovici páliť na svůj vlastní vrub a dle něhož se k tomu cíli spojil s firmou Zikmunda J-a, s nímž pak slivovici páliť na společný účet. Toto počínání obžalovaného přičilo se zcela nepochybně ustanovením nařízení úřadu pro výživu lidu ze dne 12. května 1918, čís. 170 ř. zák., dle jehož § 2 ten, kdo v tehdejší Raikousku chtěl nakupovati ovoce nebo jím obchodovati, potřeboval k tomu

vedle zvláštního povolení okresního politického úřadu, předepsaného v § 10 císařského nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., dalšího schválení »Úřadovny pro zásobování zeleninou a ovocem, autorisované úřadem pro výživu lidu (Geos)«. Obžalovaný se nehájil v ten smysl a ani zmateční stížnost netvrdí, že obžalovaný měl ono povolení nebo toto zmocnění; že pak mu nařízení úřadu pro výživu lidu bylo známo, je patrné z jeho vlastního údaje, dle něhož asi v témže měsíci, v němž byl jmenován komisionářem, (k čemuž arci došlo teprve v srpnu 1918), bylo ovoce vyloučeno z obchodu, následkem čehož obžalovaný na rozkaz ústředny zabavil veškeré ovoce, nacházející se v jeho rayoně. Je tudíž na bíledni, že k obchodování švestkami na vlastní vrub a pro osobní zisk nebyl obžalovaný jako komisionář oprávněn, neboť touto funkcí zmocněn byl, jak nepřímě i sama zmateční stížnost uznává, pouze k tomu, aby ovoce nakupoval a jím dále disponoval jen pro ústřednu, jejímž komisionářem byl, nebo dle příkazů, ústřednou jemu udílených, a na její účet. Obžalovaný se arci hájil tím, že ovoce, které předčasně dozrálo a spadlo, podléhalo rychle hnilobě a bylo zejména, pokud šlo o švestky v N., vlastně kvasem a že se obžalovaný rozhodl je páliť proto, že se mu od ústředny na jeho žádost o nádoby na kvas a na dotaz, kde bude ústředna kvas páliť, nedostalo odpovědi. Zmateční stížnost dovozuje, že obžalovaný byl jako komisionář oprávněn a také nucen, ovoce ať v původní podobě ať zpracované nějakým způsobem zciziti, zpracování jeho že bylo k jeho záchraně jako národohospodářského statku nutným a že tudíž obžalovaný byl oprávněn i k prodeji vytěženého náhradního surrogátu (slivovice). Než i ona obhajoba obžalovaného i posléz uvedené úvahy zmateční stížnosti pozbývají všeho významu i oprávnění vzhledem k rozsudkovému zjištění, dle něhož obžalovaný veškerá ona opatření a kroky předsevzal nikoli jako komisionář ústředny »F.«, nýbrž jako osoba soukromá, tudíž jako soukromý podnikatel. Postrádá-li však půdy onen základní předpoklad, z něhož vychází zmateční stížnost, pozbývá oprávnění nejen povšechná výtka neúplnosti rozsudku, kterou zmateční stížnost spatřuje, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř., v tom, že se rozsudek onou obhajobou obžalovaného nezabývá, a námitka, uplatňovaná s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. v ten smysl, že byl obžalovaný k oněm opatřením jako komisionář oprávněn, nýbrž stávají se jednak neodůvodněnými, pokud se týče bezpředmětnými, jednak právně bezpodstatnými čtené další podrobné výtky a námitky, jimiž zmateční stížnost odporuje rozsudku jednak s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 5, jednak provádějíc důvod zmatku čís. 9 a) § 281 tr. ř.

Zmateční stížnost dále jednak s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř. vytýká, že rozsudek se neobírá svědeckým údajem Vincence Š-a, že měl svědek zkažené ovoce dodatí do V. s tím, že ústředně bude páliť slivovici, dověděv se prý ale, že ústředna páliť nebude, obrátil se s dotazem na obžalovaného, který mu potvrdil, že je to pravda, a Š-ovi nejprve nabídl, aby pálili slivovici společně, pak ale, když Š. byl proti tomu, shodli se spolu v ten způsob, že mu obžalovaný doplatí nad maximální cenu do 18.000 K, a že se v rozsudku dále neodůvodňuje, proč vidí nalézací soud pletichy v tom, když prý obžalovaný dal Š-ovi jen to, co mu právem patřilo, neodůvodňuje zejména, mělo-li a mohlo-li jednání obžalovaného míti nějaký vliv na zvýšení cen zboží, jednak, dovolávajíc

se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř., namítá, že nebylo zjištěno, že jednání obžalovaného bylo způsobitelným, stupňovati cenu předmětu potřeby. Zmateční stížnost je v obojím směru v nepravu. Nalézací soud podřadil jednání obžalovaného skutkové podstatě přečinu pletich dle rozsudkových důvodů právě vzhledem k tomu, že platil Š-ovi švestky jako trnky (švestky) a pak jako kvas. Toto samo o sobě snad poněkud nejasné rčení dochází vysvětlení právě ve svědeckých údajích samotného Š-a, jemuž obžalovaný zaplatil, jak rozsudek zjišťuje, za švestky (trnky) nejprve jako za švestky 6000 K (t. j. za 100 q po 60 K) a 2000 K za dovoz, později pak jako za kvas 8000 K a na dovozném 2000 K čili, jak uvádí Š., že mu obžalovaný doplatil rozdíl nad maximální cenu 18.000 K. Nalézací soud zejména v zaplacení tohoto peníze obžalovaným spatřuje vším právem okolnost, která měla v zápětí, že se výrobní cena 1 litru slivovice, která by byla při maximální ceně 60 K za 1 q švestek činila 11 K, zvýšila na 20 K. Nelze tedy činiti rozsudku důvodně výtky z toho, že se svědeckou výpovědí Š-ovou podrobně nezabývá, tím méně lze říci, že svého závěru o způsobilosti jednání obžalovaného, zvýšiti cenu předmětu potřeby, neodůvodňuje. Než stejně neprávem namítá zmateční stížnost, že obžalovaný dal Š-ovi jen to, co mu právem patřilo. Nařízení úřadu pro výživu lidu ze dne 3. července 1918, čís. 244 ř. zák., jímž byly pro kritickou dobu stanoveny nejvyšší ceny švestek, nerozeznává mezi ovocem, určeným a hodícím se k výrobě slivovice, na straně jedné, a ovocem, určeným a vhodným k jiným způsobům upotřebení, na straně druhé. Nebyl tedy ani obžalovaný oprávněn, pokud se týče povinen, platiti Š-ovi za švestky proto, že byly dodatečně určeny k pálení slivovice, ceny vyšší než cenu maximální, 60 K za 1 q; nerozhoduje tudíž, učinil-li tak obžalovaný, jak praví zmateční stížnost, chtěje se vyhnouti sporu.

Čís. 996.

Předražování (čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Pro trestnost činů proti předpisům o válečné lichvě jest lhovestjno, že spáchány byly před státním převratem na území býv. Rakouska, jež nepřípadlo republice Československé.

(Rozh. ze dne 10. listopadu 1922, Kr II 828/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Brně ze dne 12. července 1921, jímž byl obžalovaný dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečiny § 23 čís. 4 a § 20 čís. 2 čís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Odůvodněna jest zmateční stížnost, pokud uplatňuje zmatek dle § 281 č. 9 a) tr. ř. Neprávem odmítl soud první stolice podřadění skutku pod ustanovení § 20 (23) č. 4 císařského nařízení ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z. proto, že skutek spáchán byl před převratem v Haliči a ve Vídni, a že